



Донецький державний
університет
внутрішніх справ



Київський університет
у Влоцлавеку



ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

Центр українсько-
європейського наукового
співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації з юридичних наук

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

15 листопада – 26 грудня 2021 року



Видавничий дім
«Гельветика»
2021

УДК 37.091.12:005.963:340.116(063)

УЗ1

Організаційний комітет:

Короткова Юлія Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького державного університету внутрішніх справ;

Рябченко Евеліна Василівна, кандидат політичних наук, завідувач відділення міжнародного співробітництва Донецького державного університету внутрішніх справ;

Гапонюк Ольга Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, начальник навчально-методичного відділу Донецького державного університету внутрішніх справ;

Бобкова Антоніна Григоріївна, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад Донецького державного університету внутрішніх справ;

Веселов Микола Юрійович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін факультету 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ.

УЗ1 **Удосконалення професійної компетентності викладача юридичних дисциплін** : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації з юридичних наук, 15 листопада – 26 грудня 2021 року. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 260 с.

ISBN 978-966-992-714-9

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації з юридичних наук «Удосконалення професійної компетентності викладача юридичних дисциплін» (15 листопада – 26 грудня 2021 року).

УДК 37.091.12:005.963:340.116(063)

© Донецький державний університет внутрішніх справ, 2021

© Куявський університет у Влоцлавеку, 2021

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2021

ISBN 978-966-992-714-9

ЗМІСТ

Особливості організації дистанційного навчання у закладах вищої юридичної освіти Андрусів У. Б.	10
Значення концепції розвитку юридичної освіти для удосконалення якості підготовки здобувачів за спеціальністю 081 «Право» Анпілогов О. В.	13
Сучасні методи викладання дисциплін фінансово-правового циклу Бабін І. І.	15
Юридична освіта в умовах дистанційного навчання Бакай Ю. Ю.	18
Конституційно-правова парадигма кібербезпеки Баранов О. А.	23
Актуальність викладення дисципліни «Медичне право» в закладах вищої медичної освіти в Україні Берзіна А. Б.	27
Викладання конституційного права України Берченко Г. В.	29
Гендерний аспект вищої юридичної освіти в Україні Боброва Ю. Ю.	32
Сучасна вища юридична освіта в Україні: проблеми, перспективи та міжнародний досвід Боднарчук І. О.	34
Юридична освіта як перший етап формування професійної майстерності адвокатів у сучасній Україні Борщевська О. М.	37
Парламентаризм в Україні очима зарубіжних дослідників (на матеріалах веб-платформи AGORA) Бочарова Н. В.	41
Гендерно чутлива політика вищої освіти у забезпеченні рівних прав і можливостей жінок і чоловіків Булгакова О. В.	45

Поняття та сутність правового мислення Бурдоносова М. А.	48
Режим української мови в сфері шкільництва Східної Галичини за законодавством Другої Речі Посполитої Гаврецька М. Й.	51
Сучасний інноваційний інструментарій при викладанні трудового права Галкіна Н. М.	53
Криміналістична характеристика торгівлі людьми Гальона І. І.	56
Концепція Legal Design у системі правничої освіти Гніденко В. І.	59
Кіберризика і підвищення рівня кібербезпеки в умовах дистанційного навчання Горелкіна К. Г.	62
Інституційні та змістові зміни в юридичній освіті в Україні Гуменюк Т. І.	64
Сучасні методи прогнозування злочинності Дмитренко Н. А.	67
Професійний розвиток викладача в умовах трансформації освіти Домбровська О. М.	70
Професійна мотивація майбутніх фахівців з правового забезпечення транспортної діяльності Д'ячкова Н. А.	73
Проблеми визначення юридичних явищ на прикладі оцінних понять Зеленко І. П.	76
Впровадження цифрових технологій провідних компаній у галузі ІТ-технологій у навчальний процес закладів вищої освіти України Зозуля Є. В.	78
Діяльність Національної поліції та громадськості щодо забезпечення захисту прав і свобод дітей Ізбаш К. С.	81

Кейс-метод як інноваційна методика викладання правових дисциплін Казьмірова І. В.	85
Особливості викладання дисципліни «Муніципальне право» із застосуванням інтерактивної методики Камардіна Ю. В.	88
Юридична освіта в Україні: проблеми та перспективи Каминський П. Д.	92
До питання впровадження кейс-методу як засобу формування професійних компетентностей майбутніх правників Канарик Ю. С.	95
Специфіка отримання юридичних знань майбутніми працівниками органів Національної поліції Кирсева І. В.	98
Бінарне заняття як інноваційна форма викладання правових дисциплін Коляда Т. А.	101
Роль викладача-практика юридичних дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх правників Короєд С. О.	103
Концептуальні засади набуття аспірантами компетентностей з методології правового прогнозування Король В. І.	107
Новації трудового законодавства України: крок до європейських стандартів Косьмій Л. Р.	110
Щодо елементів сучасної національної моделі вищої юридичної освіти Котова Л. В.	113
Дистанційне навчання: виклик чи нові можливості самореалізації викладача ЗВО? Кравцов Д. М.	117
Застосування інтерактивних методів навчання під час викладання вибіркових дисциплін (на прикладі дисципліни «Підтримання прокурором публічного обвинувачення») Крицька І. О.	120

Вища юридична освіта в Україні: сучасні виклики в контексті вивчення фінансового права Крутько М. А.	123
Аналіз національного законодавства щодо застосування поліграфу в армії США Кузьмич І. І.	125
Напрямки реалізації законного права громадян на набуття у власність земельних ділянок в контексті відкриття ринку землі в Україні Курило О. М.	128
Коучинг-навчання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти Кушніт В. П.	132
Правова освіта як необхідна умова розвитку громадянського суспільства Ламнова Г. В.	135
До питання про удосконалення професійної компетентності викладача юридичних дисциплін Лісова Т. В.	138
Проблеми юридичної освіти: погляд адвоката Лук'янчиков О. М.	140
Окремі зауваги щодо розділу «Кримінальне право України» програми ЄДКІ за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» на другому (магістерському) рівні вищої освіти Маркін В. І.	143
Україна та Біарріц, які кроки зроблено за рік Микитенко М. В.	145
Окремі аспекти свободи проведення наукових досліджень як складової академічної свободи Мілова Т. М.	147
Стереотипи вітчизняного державознавства Мороз С. П.	151
Роль ділових ігор у підготовці майбутніх правоохоронців у закладах вищої освіти Наливайко Л. Р.	155
Щодо організації підготовки курсових робіт з правової тематики здобувачами вищої освіти Новошицька В. І.	160

Використання системи Moodle у викладанні юридичних дисциплін Озеруга О. В.	164
Світові тенденції розвитку вищої освіти та українські реалії Павленко Т. А.	166
Деякі організаційно-методичні аспекти педагогічної діяльності викладача юридичних дисциплін Панченко В. В.	169
Парадигма сучасного праворозуміння як основа юридичної науки та практики Подковенко Т. О.	173
До характеристики досвіду Іспанської Республіки щодо правового регулювання дисциплінарної відповідальності Подорожній А. Ю.	175
Інноваційна лекція як метод викладання правових дисциплін Попович О. В.	178
Деякі питання використання проблемного підходу до вивчення юридичних дисциплін у закладах вищої освіти Пришляк М. І.	180
Кейс-метод як форма інтерактивного навчання на практичних заняттях з криміналістики Пряхін Є. В.	184
Особливості викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти під час карантину Пузирна Н. С.	188
Особливості застосування методу вирішення практичних ситуацій під час викладання юридичних дисциплін Рассомахіна О. А.	191
Медичне право у безперервному професійному розвитку лікарів Рогова О. Г.	195
Адміністративно-правовий вимір зв'язку між систематизацією законодавства та нормотворчістю Сарибаєва Г. М.	198
Розвиток вищої юридичної освіти в Україні: позитивний досвід США Северінова О. Б.	201

Деякі рекомендації щодо викладання юридичних дисциплін в умовах пандемії Селезньова О. М.	203
Характерні особливості впровадження інноваційних технологій у вищій школі Сирко М. В.	205
Щомісячна страхова виплата як основний вид соціального забезпечення постраждалих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання Соловійов О. В.	207
Реформа вищої юридичної освіти в Україні Сьох К. Я.	211
Інноваційні методи і форми викладання дисциплін професійної підготовки міжнародно-правового спрямування у закладі вищої освіти Трескін Д. О.	214
Правове регулювання криптовалюти в Україні Трофименко Д. С.	219
Академічна доброчесність викладача як запорука якісної вищої освіти Трошкіна К. Є.	222
Заклади вищої освіти як системоутворюючий елемент національної системи вищої освіти Уложенко В. М.	225
Методи навчання в умовах зміни форм здобуття освіти: окремі аспекти Федосєєва Т. Р.	229
Організація дистанційної форми здобуття освіти (на прикладі ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана») Фукс Н. А.	232
Удосконалення методики викладання правничих дисциплін – нагальна потреба сьогодення Хлистік М. А.	236
Професійна компетентність викладача юридичних дисциплін іноземною мовою Хребтова А. А., Бігдан М. В.	239

Формування ціннісно-сислової компетентності майбутнього юриста у закладі вищої освіти	
Цилюрик І. І.	241
Принцип верховенства права та розвиток правової держави в Україні	
Чепік-Трегубенко О. С.	244
Становлення юридичної освіти в Україні: історіографія та система	
Чижов Д. А.	248
Медіація при урегулюванні конфліктів: питання ефективності	
Шаповал Л. І.	251
Впровадження в освітній процес підготовки військовослужбовців ЗС України передових методик навчання за стандартами НАТО	
Яфонкін А. О.	254

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО» ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕРАКТИВНОЇ МЕТОДИКИ

Камардіна Ю. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права та публічного адміністрування
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь, Донецька область, Україна*

В основі методики викладання юридичних дисциплін відповідно до державного освітнього стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право (перший бакалаврський рівень) лежить практико-орієнтований компетентнісний підхід [1]. Особливості викладання навчальної дисципліни «Муніципальне право» обумовлено, перш за все, її публічно-правовим характером, складністю предмета пізнання. Фундаментальний характер дисциплін публічно-правового циклу визначає засвоєння базових норм, цінностей та категорій, що мають визначальне значення для галузевих навчальних дисциплін. Ці непорушні конституційні цінності викладач інтерпретує у своїх лекціях теоретичної спрямованості, але не менш важливо як для засвоєння основних понять, категорій та джерел дисциплін публічно-правового циклу, так і форм їх практичної реалізації, зуміти так подати матеріал здобувачам вищої освіти, щоб вони стали співучасниками процесу навчання, вели з викладачем зацікавлений діалог.

Сучасні стандарти вищої професійної освіти вимагають обов'язкового використання інтерактивних методів у навчальному процесі вищих навчальних закладів. В умовах наростаючих глобалізаційних та інформаційних викликів включення до моделі юридичної освіти України інтерактивних методів навчання як необхідного елемента освітніх технологій стає неминучим. Необхідно також враховувати, що перехід на болонську систему призвів до загального скорочення годин аудиторних занять для здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти. У цих умовах необхідний пошук оптимальних методів навчання в умовах обмеженості часу спілкування викладача зі здобувачем вищої освіти в аудиторії. Найскладнішим є визначення вірного для кожної окремо взятої категорії здобувачів співвідношення традиційних та інноваційних методів, до яких відносять інтерактивну методику.

Інтерактивне навчання (inter – «взаємний»), act – «діяти») засноване на комунікаціях, діалогових формах взаємодії учасників освітнього процесу, в ході якого у здобувачів формуються навички спільної

діяльності. Інтерактивне навчання стає більш привабливим та комфортним для сучасних здобувачів вищої освіти, оскільки воно дає можливість проявити свій інтелектуальний потенціал, активно взяти участь у процесі навчання.

У результаті матеріал викликає більше інтересу, сприймається повніше і краще засвоюється. Інтерактивне навчання виконує одразу кілька функцій: по-перше, активне, а не пасивне сприйняття інформації концентрує увагу, змушує не відволікатися від думки викладача; по-друге, вносить до заняття деякий змагальний, ігровий елемент, даючи можливість найбільш кмітливим та творчим здобувачам виділитися із загальної маси, реалізувати свої амбіції; по-третє, постійне звернення до нормативної бази формує необхідну навичку користування першоджерелом.

Інтерактивні моделі навчання передбачають творчі завдання, моделювання різних ситуацій, що вимагають застосування правових норм (кейс-метод), ділові рольові ігри, спільне обговорення та вирішення проблем шляхом дискусій, діалоги та багато іншого. При цьому викладач повинен будувати заняття таким чином, щоб, з одного боку, не домінувати в аудиторії, пригнічуючи активність студентів, з іншого – не втратити контроль над ситуацією, щоб обговорення не пішло далеко від тематики предмета, що вивчається. В ідеалі створюється таке середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівноправністю їх аргументів, накопиченням спільного знання, можливістю взаємної оцінки та взаємоконтролю.

Зберігаючи кінцеву мету та основний зміст освітнього процесу, інтерактивне навчання дещо змінює звичні трансляючі форми на діалогові, засновані на взаєморозумінні та взаємодії. Так, наприклад, для того, щоб здобувачі навчилися на практиці застосовувати положення муніципального законодавства, вивчення кожної теми курсу має супроводжуватись розбором конкретних ситуацій, рольовими іграми, обговоренням спірних практичних питань. Навчально-методичною базою для цього можуть послужити практикуми з муніципального права.

Здобувачі вищої освіти, в хорошому сенсі розпечені великою кількістю інформаційних ресурсів, не завжди готові слухати півтори години академічну лекцію, що не включає інтерактивних елементів, не ілюстрованих слайдами, що не містить звернень до аудиторії, фрагментів діалогу.

У викладанні публічно-правових дисциплін застосовуються як загальні моделі інтерактивних занять, так і властиві тільки даному циклу методики.

До загальних моделей інтерактивних занять можна віднести такі, як:

1) організація тематичних занять з різних форм: круглих столів, наукових міні-конференцій, прес-конференцій; брифінгу, інтерв'ю;

2) моделювання (наприклад, модель судового процесу суду загальної юрисдикції щодо розгляду заяви про ліквідацію політичної партії, голосування на виборчій дільниці, засідання виборчої комісії з розгляду виборчої скарги, проведення сесії місцевої ради); 3) організація тимчасових творчих колективів для роботи над проектом (наприклад, проектом закону); 4) організація дискусій; 5) використання кейс-технологій; 6) проведення відеоконференцій за участю здобувачів інших вузів; 7) дебати; 8) ділові рольові ігри; 9) case-study (аналіз конкретних, практичних ситуацій).

Особливості проведення інтерактивних занять з дисципліни «Муніципальне право» можуть полягати в наступному:

- вибір публічно-правової тематики для круглих столів, наукових міні-конференцій, прес-конференцій, наприклад: круглі столи: «Сучасні проблеми теорії та практики муніципального права»; «Актуальні проблеми визначення повноважень органів місцевого самоврядування, посадових осіб місцевого самоврядування та відповідальність за їх реалізацію»; «Антикорупційна складова муніципального права»; ділова гра у формі прес-конференції Голови ЦВК України, Уповноваженого з прав людини в Україні тощо;

- організація тимчасового творчого колективу здобувачів для роботи над внесенням змін до Законів України, доцільність яких широко обговорюється, наприклад: Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розпорядження землями комунальної власності; Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо вдосконалення порядку об'єднання (приєднання) територіальних громад, що розташовані на територіях суміжних адміністративно-територіальних одиниць;

- екскурсії в місцеву раду;

- проведення відеоконференцій зі здобувачами інших вузів із заданої тематики, наприклад «Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції: досвід України та зарубіжних країн»;

- моделювання проведення дебатів кандидатів у депутати місцевої ради від різних політичних партій;

- створення фокус-групи для обговорення проблем реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні;

- рольові ділові ігри, наприклад: «Прийняття рішення місцевою радою»; «Засідання постійної комісії міської ради з питань екології та охорони навколишнього середовища»; «Проведення громадських слухань щодо прийняття статуту територіальної громади»;

– case-study – спільний пошук можливих розв’язок конкретних життєвих ситуацій (наприклад, практикумів з конституційного та муніципального права), які не мають, як правило, однозначного рішення.

– творче проблемне завдання – яке отримало широке застосування у викладанні юридичної дисципліни «Муніципальне право». На відміну від традиційних творчих проблемних завдань, з визначення актуальних питань в сфері місцевого самоврядування, не зводяться до простого відтворення інформації, а вимагають від учасників, як викладачів, і здобувачів, творчого підходу. Фабули завдань, як правило, будуються так, що рішення не передбачає єдиного можливого правильного випадку. Здобувач повинен міркувати, яку норму слід застосувати, за яких умов можливе те чи інше рішення. Як приклади, можна запропонувати здобувачам підготувати пропозицію про внесення поправок до того чи іншого закону; скласти скаргу на неправомірні рішення, дії чи бездіяльність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб; письмові скарги та звернення громадян до комунальних підприємств. Виконання такого завдання може моделювати майбутню професійну діяльність.

Інтерактивне навчання, як специфічна форма організації пізнавальної діяльності, має на увазі цілком конкретні та прогнозовані цілі, у тому числі розвиток інтелектуальних здібностей здобувачів вищої освіти, самостійності мислення, критичності розуму; швидкості та міцності засвоєння навчального матеріалу, глибокого проникнення у сутність досліджуваних явищ; розвиток творчого потенціалу – здібності до бачення проблеми, оригінальності, гнучкості, діалектичності, творчої уяви, генерування ідей, здатності до самостійної пошукової діяльності; ефективності застосування професійних знань, умінь та навичок у реальній юридичній практиці. Застосування інтерактивних методів у ряді випадків дозволяє більше уваги приділити розгляду питань, які «випадають» із поля зору здобувачів під час розгляду загальних тем.

Література:

1. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1379. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf>.